

សុន្ទរកថា

របស់

**ឯកឧត្តម អៀង មូលី ទេសរដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកបេសកកម្មពិសេស
និងជាប្រធានអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធនឹងជំងឺអេដស៍**

**ផ្នែកក្នុងឱកាសអបអរសាទរខួបអនុស្សាវរីយ៍លើកទី ១០៤ ទិវាអន្តរជាតិនារី ៨មីនា
ថ្ងៃទី ០៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥**

នៅការិយាល័យកណ្តាល អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធនឹងជំងឺអេដស៍

- សូមគោរពលោកជំទាវ អ៊ីម ស៊ីង រដ្ឋលេខាធិការក្រសួងកិច្ចការនារី
- ឯកឧត្តម លោកជំទាវ ថ្នាក់ដឹកនាំនៃអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធនឹងជំងឺអេដស៍
- លោកស្រី Silja. Ranjander, Coordination HIV/AIDS Specialist, UNWOMEN
- លោក លោកស្រី ភ្ញៀវកិត្តិយសជាតិ អន្តរជាតិ

ថ្ងៃនេះខ្ញុំមានសេចក្តីរំភើបរីករាយ ដោយបានចូលរួមក្នុង ឱកាសអបអរសាទរខួបអនុស្សាវរីយ៍លើកទី១០៤ ទិវាអន្តរជាតិនារី ៨មីនា ឆ្នាំ២០១៥ នាព្រឹកនេះ ក្រោម ប្រធានបទ: **ដំណើរឆ្ពោះទៅមុខ ÷ ស្ត្រីកម្ពុជាឆ្ពោះយាសន្តិសុខពិភពលោក ឆ្នាំ ១៩៩៥**។

ផ្ទៀងផ្ទាត់ឱកាសដ៏វិសេសវិសាលនេះ ខ្ញុំសូមធ្វើការរំលឹកឡើងវិញនូវប្រវត្តិនៃការករកើត ទិវាអន្តរជាតិនារី ៨មីនា។ នៅចុងសតវត្សទី១៩ ដោយបច្ចេកវិទ្យារីកចម្រើននៅលើពិភពលោក ជាពិសេសនៅសហរដ្ឋអាមេរិក និង បណ្តាប្រទេសដែលមានខ្សែស្បែកក្រចម្រើន ក្នុងមហិច្ឆិតាសម្រេចនូវគោលបំណង នៃប្រាក់ចំណេញដ៏

មហិមានរបស់ខ្លួន ម្ចាស់សហគ្រាសបានបង្ខំកេងប្រវ័ញ្ចកម្មករជាពិសេសកម្មការិនីនិងកុមារ ដែលត្រូវបង្ខំឱ្យធ្វើការជាទម្ងន់ ចាប់ពី**១២ម៉ោង**ទៅដល់**១៦ម៉ោង**ក្នុងមួយថ្ងៃ ដោយមិនគិតពីសុខភាព និងផ្តល់ប្រាក់បៀវត្សយ៉ាងតិចតួចបំផុត ជាហេតុធ្វើឱ្យនារីនិងកុមារទាំងនោះ ត្រូវរស់នៅយ៉ាងវេទនាក្នុងជីវភាពក្រីក្រដុះដាប។

ដោយមិនអាចទ្រាំនឹងការជិះជាន់កេងប្រវ័ញ្ចអយុត្តិធម៌នេះបន្តទៀត នៅ **ថ្ងៃទី៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៨៩៩** កម្មការិនីផ្នែកតម្បាញ និងកាត់ដេរនៅទីក្រុងស៊ីកាហ្គោ និងញូវយ៉ក នៃសហរដ្ឋអាមេរិក បានងើបឡើងតស៊ូទាមទារឱ្យបន្ថយម៉ោងធ្វើការនិងតម្លើងប្រាក់បៀវត្ស ។ ទោះបីត្រូវទទួលការឈឺចាប់និងរងគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏កម្មការិនីទាំងនោះនៅតែសាមគ្គីគ្នាតស៊ូយ៉ាងស្វិតស្វាញ ដោយក្រោកឈរឡើងតវ៉ាប្រឆាំងជាសាធារណៈ ម្តងហើយម្តងទៀត រហូតបង្ខំឱ្យពួកម្ចាស់រោងចក្រសហគ្រាសយល់ព្រមទទួលយកតាមសំណើ។

នៅឆ្នាំ**១៩១០** សន្និបាតអន្តរជាតិនារីមួយធ្វើឡើងនៅទីក្រុង **កូប៉ិនហាក រដ្ឋធានី** នៃប្រទេស**ដាណឺម៉ាក** ដែលមានប្រទេសចំនួន **១៧** ចូលរួមបានសម្រេចយកថ្ងៃទី **៨មីនា** រៀងរាល់ឆ្នាំជាថ្ងៃប្រារព្ធទិវាអន្តរជាតិនារីសម្រាប់ រំលឹកពីការតស៊ូរបស់នារីពលករទូទាំងសកលលោក ដើម្បីសិទ្ធិសេរីភាព ប្រជាធិបតេយ្យ និងការអនុវត្តសិទ្ធិស្មើភាពរវាងបុរស និងនារី ដោយភ្ជាប់ជាមួយនឹងពាក្យស្លោកថា៖ **“មួយថ្ងៃធ្វើការ៨ម៉ោង” “ធ្វើការស្មើគ្នាបៀវត្សស្មើគ្នា” “ការពារសុខភាពមាតានិងទារក”** ។

នៅឆ្នាំ**១៩៩៥** ពី **ថ្ងៃទី០៤** ដល់ **ថ្ងៃទី១៥ ខែកញ្ញា** អង្គការសហប្រជាជាតិបានរៀបចំ សន្និសីទនារីពិភពលោក **លើកទី៤** នៅទីក្រុងប៉េកាំង សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន។ ប្រធានបទជាគោលគឺ សមភាព វឌ្ឍនភាព សន្តិភាព និងបានលើកបន្ថែមក្នុងកិច្ចពិភាក្សានូវ **កង្វល់១២យ៉ាង** របស់នារីថែមទៀតគឺ៖នារី និងភាពក្រីក្រ, នារី និងការអប់រំ, នារីនិងសុខភាព, អំពើហិង្សាប្រឆាំងនឹងនារី, នារី និងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ, នារី និងការ ចូលរួមផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច , នារី និងការធ្វើសេចក្តីសម្រេច, យន្តការសម្រាប់ភាពឈានទៅមុខរបស់ស្ត្រី, សិទ្ធិមនុស្ស និងនារី, នារី និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន, នារី និងបរិស្ថាន ហើយនិងបញ្ហាក្មេងស្រី។

ដោយសារតែកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងប្រកបដោយភាពអត់ធ្មត់ និងពុះពាររាល់ការលំបាកគ្រប់បែបយ៉ាងកាលពី **១០៣ឆ្នាំមុន** ហើយនិងបច្ចុប្បន្ននេះ ទើបសកម្មភាពលើកស្ទួយស្ថានភាពនារីនៅក្នុងពិភពលោកបានរីកដុះដាលឡើង

យ៉ាងខ្លាំងក្លា ជំរុញឱ្យនារីទទួលបានឱកាស និងសិទ្ធិស្មើភាពក្នុងការងារក៏ដូចជាក្នុងសង្គម បើទោះបីជានៅមិនទាន់ ពេញលេញនៅឡើយ ដោយសារ តែប្រការណាមួយក៏ដោយ។ លទ្ធផលដ៏ត្រចះត្រចង់នេះ បានកាត់បន្ថយអស់ ជាច្រើននូវអំពើហិង្សា និង ការរើសអើងទៅលើនារីដែលគេតែងចាត់ទុកជាភេទទន់ខ្សោយនោះ។

- ឯកឧត្តម លោកជំទាវ
- លោក លោកស្រី ភ្ញៀវកិត្តិយសជាតិ អន្តរជាតិ

ស្របតាមគោលដៅទី៣៖លើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ និងការផ្តល់សិទ្ធិអំណាចដល់ស្ត្រី នៃ “គោលដៅ អភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍កម្ពុជា រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាក្រោមការដឹកនាំប្រកដដោយភាពល្អសរសៃ និងគតិបណ្ឌិត របស់សម្តេចតេជោ នាយករដ្ឋមន្ត្រី បានកំណត់ក្នុងកម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៥ នៃរដ្ឋសភា ដោយសង្កត់ធ្ងន់លើការបន្តពង្រឹងស្ថានភាព និងតួនាទីដ៏សំខាន់របស់ស្ត្រីក្នុងសង្គម លើកស្ទួយសីលធម៌ និងតម្លៃរបស់ ស្ត្រីខ្មែរ លុបបំបាត់រាល់ទស្សនៈមើលស្រាលតួនាទីរបស់ស្ត្រី សំដៅលើកកម្ពស់ការចូលរួមរបស់ស្ត្រីឱ្យកាន់ តែទូលំទូលាយ និងខ្លាំងក្លាថែមទៀត ក្នុងការកសាង និងការពារមាតុភូមិ។ បន្តលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ ជំរុញ ភាពអង់អាចរបស់ស្ត្រីក្នុងសេដ្ឋកិច្ច ដោយជំរុញការបណ្តុះបណ្តាល បំពាក់បំប៉នជំនាញបច្ចេកទេស និងផ្តល់កាលា នុវត្តភាពដល់ស្ត្រីក្នុងការពង្រីកមុខរបរ បង្កើនប្រាក់ចំណូល និងកសាងសហគ្រិនភាព បង្កើនឱកាសរៀនសូត្រ សម្រាប់ស្ត្រី។ បង្កើនសមាមាត្រការចូលរួមរបស់ស្ត្រីឱ្យបានកាន់តែច្រើនឡើងក្នុងស្ថាប័នជាតិក្របខ្នាត ដើម្បីឱ្យ ស្ត្រីបានចូលរួមកាន់តែសកម្មក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចនានា ក៏ដូចជាការកសាងផែនការអភិវឌ្ឍន៍ និងអភិបាលកិច្ច ទាំងនៅថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ។

យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណដំណាក់កាលទី៣ របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៥ នៃរដ្ឋសភា ក៏បានជំរុញសមភាព យេនឌ័រ លើកស្ទួយស្ថានភាពស្ត្រីដែលជាអ្នកដឹកនាំ នៃសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមជាតិ។ ជាក់ស្តែងក្នុងការលើកស្ទួយស្ថានភាព ស្ត្រី រាជរដ្ឋាភិបាលបានអនុវត្ត “ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រនារីរតនៈទី៣ ដោយផ្តោតទៅលើការពង្រីកកាលានុវត្តភាព សេដ្ឋកិច្ចដល់ស្ត្រីតាមរយៈការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពលើផ្នែកចំណេះដឹង ជំនាញវិជ្ជាជីវៈ និងការបង្កើនលទ្ធភាពដល់ស្ត្រី ជាសហគ្រិនក្នុងការទទួលបានសេវាឥណទានខ្នាតតូច និងមធ្យម។ ក្នុងវិស័យអប់រំ រាជរដ្ឋាភិបាលបាន កាត់បន្ថយ

គម្លាតយេនឌ័រនៅគ្រប់កម្រិតដោយបានបង្កើនចំនួនអាហារូបករណ៍ដល់និស្សិតនារី បង្កើនអន្តេវាសិកដ្ឋានសម្រាប់
សិស្សស្រី។ ក្នុងវិស័យសុខាភិបាល រាជរដ្ឋាភិបាលបានបង្កើនសេវាសុខភាព និងអាហារូបត្ថម្ភដល់ស្ត្រី និងកុមារ
ដែលបានកាត់បន្ថយគួរឱ្យកត់សម្គាល់នូវអត្រាមរណៈភាពមាតានិងទារក។

ជាក់ស្តែងក្នុងវិស័យសាធារណៈ មន្ត្រីរាជការជាស្ត្រីបានកើនដល់ ៣៥% នៅឆ្នាំ២០១២, ស្ត្រីចំនួន ២១៨រូប
បានបំពេញតួនាទីជាអភិបាលរងរាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ។ បន្ថែមលើនេះ នៅក្នុងរាជរដ្ឋាភិបាលមានស្ត្រី ១
រូប ជាឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី, ២រូបជារដ្ឋមន្ត្រី, ៥៤រូប ជារដ្ឋលេខាធិការ និងអនុរដ្ឋលេខាធិការ។ ស្ត្រីជាសមាជិកសភា
បានកើនឡើងពីអត្រា៦%ក្នុងឆ្នាំ១៩៩៣ ដល់អត្រា២០% ក្នុងឆ្នាំ២០១៣។ សមាមាត្រស្ត្រីដែលជាប់ឆ្នោតជា
សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់បានកើនឡើងពីអត្រា៨% នៅ ឆ្នាំ២០០២ ដល់អត្រា១៨% នៅ ឆ្នាំ២០១២។

ជាពិសេសតាមរយៈការងារមនុស្សធម៌ដែលមិនចេះឡើយហាត់ និងមិនចេះរឹងស្លូត **សម្តេចកិត្តិព្រឹទ្ធបណ្ឌិត
ប៊ុន រ៉ានី ហ៊ុនសែន** ត្រូវបានទទួលកិត្តិយសជាអន្តរជាតិ ក្នុងនាមជា **ឥស្សរជនឆ្នើមថ្នាក់ជាតិ នៃវេទិកាភាពជាអ្នកដឹក
នាំតំបន់អាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិក ចំពោះការឆ្លើយតបនឹងមេរោគអេដស៍/ជំងឺអេដស៍នៅកម្ពុជា។**

លើសពីនេះទៀត ដើម្បីទប់ស្កាត់អំពើហិង្សាលើស្ត្រី និងលើកកម្ពស់សីលធម៌សង្គម តម្លៃស្ត្រី និងគ្រួសារខ្មែរ
រាជរដ្ឋាភិបាលបានជំរុញអនុវត្ត “ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារនិងកិច្ចការពារជនរងគ្រោះ; “ច្បាប់ស្តី
ពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ ព្រមទាំង “ផែនការសកម្មភាពជាតិលើកទី២ ស្តីពីការ
ទប់ស្កាត់អំពើហិង្សាលើស្ត្រី។

នៅចុងបញ្ចប់ ខ្ញុំសូមថ្លែងនូវអំណរគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅចំពោះវត្តមាន ឯកឧត្តម លោកជំទាវ លោក
លោកស្រីទាំងអស់ ភ្ញៀវកិត្តិយសជាតិ អន្តរជាតិ នៅក្នុងពិធីប្រារព្ធ ខួបអនុស្សាវរីយ៍លើកទី១០៤ ទិវាអន្តរជាតិនារី
៨មីនា ឆ្នាំ២០១៥ នាព្រឹកនេះ សូមជួបតែនឹងពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការគឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈកុំបីឃ្លៀងឃ្លាត
ឡើយ។ សូមឱ្យទិវានេះក្លាយទៅជាថ្ងៃនៃសមភាពយេនឌ័រ និងជាកម្លាំងរួមគ្នា ក្នុងការប្រយុទ្ធទប់ស្កាត់ការរាលដាល

នៃមេរោគអេដស៍/ជំងឺអេដស៍ ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅសូន្យបី
អឺងសូន្យ និងការស្តាប់ដោយហារជំងឺអេដស៍សូន្យ" នៅកម្ពុជា ។

ការចម្លងមេរោគអេដស៍ថ្មីសូន្យ ការរើស

សូមអរគុណ